

AGNÈS GABRIEL

DĚKUJI,
pane
DIORÉ

ROMÁN

*„Ženy chápou, že chci, aby byly
nejen krásnější, ale také šťastnější.“*

- Christian Dior

Děkuji, pane Diore

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.dominoknihy.cz
www.albatrosmedia.cz

Agnès Gabriel
Děkuji, pane Diore – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

AGNÈS GABRIEL

DĚKUJI,

pane

DIORE

ROMÁN

2022

Pro ty, kteří mi dodávají odvahu

*Dáma nenosí šaty.
Dáma dovolí šatům, aby na ní byly nošeny.*

Yves Saint Laurent
(1936–2008)

PROLOG

Nad městem se klenula sytě modrá letní obloha. Požádala taxikáře, aby jel oklikou. Z nádraží Saint-Lazare zamířili na jih, k Seině. Když museli zastavit na křižovatce, stáhla okénko. Slyšela rachocení vadného výfuku, vytí motorů, píšťalku dopravního policisty na stupínku, volání mladého kamelota na rohu. Zvuky, které jí zněly jako hudba a které jí chyběly. Teprve teď si uvědomila, jak moc.

Znovu se rozjeli a ona na chodníku spatřila elegantně oblečenou mladou ženu, jak leze na žebřík a graciózně si přidržuje klobouk. Obklopoval ji téměř deset horečně se činících mužů s kamerami a reflektory – nebylo pochyb, byla zpátky ve městě módy. Před bistry seděli pod vytaženými markýzami u kulatých mramorových stolků lidé, povídali si, pili kávu nebo víno. Vznikaly tu vztahy, vyzrazovaly se důvěrnosti nebo uzavíraly obchody.

Taxi minulo Haussmannův bulvár, jednu z nejvznešenějších nákupních ulic Paříže, kde cena šatů odpovídala ročnímu příjmu učitele a cena vyšivaného kapesníku měsíční mzdě modistky. Chodci se procházeli kolem umělecky naaranžovaných výkladních skříní nebo vycházeli ze svatostánek módy a krásy s plnými nákupními taškami. Všichni se pohybovali mrštně a rytmičky, jako by je vedla svižná melodie, kterou slyšeli pouze oni.

Vůz projel přes náměstí Place de la Madeleine s kostelem, jehož fasáda připomínala antický chrám, a ocitli se v Rue Royale. Pohled jí padl na budovu pískové barvy a ona se usmála při vzpomínce na svoje začátky v tomto městě, kdy ještě zdaleka netušila, co si pro ni osud připravil.

Z náměstí Place de la Concorde zahrnul řidič do Cours-la-Reine. Pod vysokými lipami se po nábřežní promenádě ruku v ruce procházely zamilované dvojice. Starší dámy venčily své psíky, v jedné ruce vodítko, v druhé slunečník, který je chránil před žhavými slunečními paprsky. Muži v pomačkaných látkových kloboucích drželi udice v poklidně proudící Seině. V dálce se tyčila ocelová kostra Eiffelovy věže. Při pohledu na ni se jí jako obvykle rozbušilo srdce.

Za Jardins du Trocadéro opustil řidič břeh Seiny a blížil se k Avenue Henri Martin. Poslušna náhlého hnutí mysli mu poručila, aby zastavil, vtiskla mu do dlaně bankovku a vzala si kufr. Poslední kus cesty chtěla jít pěšky. Sama. Svým vlastním tempem.

Pomalou kráčela pod mohutnými kaštany, kolem několikapatrových obytných domů s lehce vyklenutými vikýři a filigránskými balkonovými mřížemi, po nichž se vinuly popínavé růže. Na okenní římse ležela kočka a ospale mžourala do slunce.

Když došla na bulvár Julese Sandeaua, přidala do kroku. Kráčela, jak nejrychleji mohla, necítila ani váhu kufru ve své ruce, ani nerovný chodník pod nohama. Bez dechu se zastavila u domu číslo sedm a vytáhla klíč.

Jakmile otevřela domovní dveře, obklopila ji důvěrně známá vůně bergamotu, jasmínu a santalového dřeva. Zavřela oči, zhluboka se nadechla a věděla, že je doma.

ČÁST PRVNÍ
ZAČÁTEK

KAPITOLA 1

Célestine se zakousla do šťavnatého kousku mandlového dortu, který jí s sebou do vlaku dala teta. Pro Madeleine Dufourovou bylo těžké nechat svou jedinou neteř odejít. Přesto rozuměla Célestininu rozhodnutí – po tom všem, co se stalo. Zato její manžel Gustave se snažil neteři její plán až do posledního okamžiku rozmluvit.

„Jsi Normandanka, Célestine, patříš sem, na pobřeží. Žádné slušné děvče by se do toho města hříchů jménem Paříž nevydalo samotné. Skončíš mezi spodinou!“ prorokoval jí.

Avšak Célestine nyní přece jen jela vstříc prvnímu velkému dobrodružství svého života. Zamyšleně vyhlížela z okénka kupé. Kolem ní se míhala pozdně podzimní krajina se širými poli a ovocnými sady. V dálce bylo vidět ojedinělé statky. Urazila už víc než dvě třetiny cesty a za dvě hodiny bude u cíle.

Z kapsy kabátu vytáhla dopis a uhladila našedivělý papír. Kolikrát už tyto řádky od své někdejší spolužačky Marie četla! Naposledy se viděly před dvěma a půl roky, než se přítelkyně se svou rodinou odstěhovala víc než o sto kilometrů dál na jihovýchod Normandie.

Paříž, 27. října 1946

Moje milá Célestine!

Tak ráda bych přijela na tvou svatbu! Naneštěstí jsem tvé pozvání dostala příliš pozdě a cesta se už nedala zařídit.

Vždycky jsi byla v naší třídě s těmi svými rusými vlasy nejnápadnější, není divu, že ses vdala jako první – navíc o svých jednadvacátých narozeninách, jak píšeš. Píšeš, že tvůj manžel Albert jednou zdědí jablkovou plantáž. Musíš být velice šťastná.

Mám pro tebe velkou novinu: Dala jsem sbohem naší vsi Aubigny a odstěhovala jsem se do Paříže. To je také důvod, proč mě tvůj dopis nezastihl včas. S rodiči jsem se kvůli tomu hodně hádala, jak si dovedeš představit. Ale přesto jsem odešla. Teď se každé ráno plna netrpělivosti probouzím ve své malé mansardě pod střechou a ptám se, jaká překvapení mi přinese den.

Pařížané nevynechají jedinou příležitost, jak si užít života. Když je hezky, vysedávají přes den před bistry na Champs-Élysées a dopřejí si sklenku vína. Večer proudí do restaurací, chodí na výstavy a do divadel nebo tančit. Jako kdyby chtěli dohnat všechno, v čem jim po léta bránila ta zatracená válka.

Célestine, rozhodně mě musíš navštívit! Tvůj Albert jistě nebude nic namítat. Prozkoumáme spolu město, ve kterém se toho dá tolik objevit. Nejprve vyjedeme výtahem nahoru na tour Eiffel a prohlédneme si město z výšky. Pak se projedeme lodí po Seině. Dáme si kakao v nějaké kavárně a já jsem si jistá, že si Paříž zamiluješ.

Děkuji, pane Diore

Teď už musím jít. Pracuji jako číšnice v brasserii, jen pár minut cesty, a brzy mi začíná směna. Včera mě jeden host, hezký mladý muž, pozval na sklenku piva. Třeba dnes zase přijde...

Objímám tě a doufám, že se už brzy, brzy uvidíme!

Je t'embrasse.

Tvoje Marie

Célestine dopis s povzdechem složila a zastrčila ho zpět do kapsy. Nic netušící Marie... Jak by ale přítelkyně, když psala tyto řádky, mohla vědět o posledních událostech?

Před jejím vnitřním zrakem se objevily bolestné obrazy, jež jí celé dny pronásledovaly až do snů. Viděla mladou ženu ve svatebních šatech vlastnoručně ušitých ze záclon, jak v kalném zářijovém ránu čeká před matričním úřadem v Genêts na svou matku. Té se zachytil lem sukně o třísku ve dveřích a ona si chtěla trhlinu ještě rychle zašít. Když se mladá žena rozeběhla domů, aby matku pobídla ke spěchu, našla ji bez života ležet na podlaze ložnice. Mrtvá byla Laurianne Dufourová, její nade vše milovaná matka, a mladá žena ve svatebních šatech byla – ona sama.

Célestine vzlykla, vytáhla z rukávu kapesníček, setřela si z koutků očí slzy a přinutila se vrátit myšlenkami do současnosti. Je koneckonců na cestě do Paříže, aby nechala minulost za sebou. Dětství a mládí, matčinu nečekanou smrt – i Alberta, v němž se tolik zmýlila...

Průvodčí chodil z vagonu do vagonu a oznamoval konec cesty: „Příští stanice Gare Montparnasse. Všichni vystupovat!“

Když Célestine udělala první kroky po pařížské půdě, trochu se jí zatočila hlava. V uších se jí rozléhalo pronikavé pískání

přijíždějících a odjíždějících vlaků na sousedních kolejích. Z kominů mohutných černých lokomotiv se k zataženému podzimnímu nebi valila pára. Nepřehledný dav lidí se po nástupišti valil všemi směry. Tu Célestine kdosi vrazil kufrem do podkolenní jamky, pak zase schytala štouchanec do žeber.

Dostala z tolika lidí strach a přitiskla se k jednomu z vysokých litinových pilířů. Stoupla si na špičky a natahovala krk. Jak má v tomhle zmatku najít svou kamarádku? Marie telegrafovala, že pro ni přijde na nádraží. Célestine, celá netrpělivá, čtvrt hodiny čekala a cítila, jak jí po těle vyráží pot. Pak se ale přiměla svůj neklid potlačit. Možná musela Marie zaskočit za nemocnou kolegyni a nemohla vyrazit včas.

Najdu cestu i sama, dodala si Célestine odvalu a prošla nádražní halou se střechou vyšší než měl kterýkoli kostel, do kterého kdy vkročila. I tady panovala hustá tlačeniice. Odevšad slyšela cizí jazyky, viděla lidi s černou, hnědou i žlutou pletí, jako kdyby se zde sešel celý svět. Mladí kameloti ve staromódních pumpkách a tlustých kožených holínkách svírali v podpaží hromady novin a hlasitě vyvolávali titulky. Prodavač s tácem zavěšeným na břicho nabízel dozlatova upečené briošky. Z jednoho bistra se ozýval akordeon a lákavě voněla káva, jaká mohla pocházet jedině z pravých zrn. Ta byla v časech přidělu nedostatkovým zbožím.

Célestine, ohromená tolika dojmy, se zastavila a zhluboka se nadechla. Prostranství před nádražím lemovaly několikapatrové budovy pískové barvy a kolem ní proudily v hustých řadách autobusy, motocykly a bicykly. Všichni řidiči se snažili vynutit si přednost trubením či zvoněním. Nečekala, že hlavní město bude tak hlučné a hektické. Opatrně si stoupla na hranu chodníku a zaváhala. Jak má v takovém provozu bezpečně přejít?

Dva mladíci neohroženě vstoupili do vozovky, auto za kvílení pneumatik zabrzdlilo a oni se začali proplétat mezi dvoukolovými a čtyřkolovými vozidly, dokud nebyli na druhé straně. Zvesela Célestine zamávali a posunky jí naznačovali, že je má napodobit. Ona však stála jako přimrazená. Už už se viděla ležet přejetá na asfaltu a neměla daleko k slzám. Proč jen tak ukvapeně opustila domov, s jediným kufrem, do něhož si sbalila pár kousků šatstva a prádla, pracovní knížku a tři knížky od své nejmilejší spisovatelky Germaine Mercierové? Náhle se jí zdálo, že slyší strýce, jak ji naléhavě varuje před nástrahami velkoměsta.

Těsně před ní zastavilo auto. Řidič sroloval okénko a ona se dívala přímo do tváře vlídného muže ve středních letech s brýlemi a kostkovanou bekovkou.

„Taxi, mademoiselle?“

S úlevou přikývla. Vzápětí však pocítila pochybnosti. Může tomuto neznámému vůbec důvěřovat? Pak ale sebrala odvalu, nastoupila do vozu a udala Mariinu adresu v *arrondissementu* Montmartre.

Řidič se s vozem proplétal hustým provozem a Célestine s bušícím srdcem vyhlížela z okénka. Viděla bulváry osázené stromy, po nichž se procházeli lidé, impozantní hotely se spuštěnými markýzami, před nimiž stáli portýři v livreji a zdravili příjíždějící a odjíždějící hosty. Široká náměstí se sochami na vysokých písčových podstavcích, fontány a vodotrysky. Ženy sice dosud většinou nosily účelné šaty, často zhotovené z vojenských pláštěů, jinak však jen máloco na zjevu nádherného města svědčilo o tom, že se zde ještě před dvěma lety odehrávala válka.

Célestine se zachvěla při vzpomínce, jak s rodinou seděli v srpnu roku devatenáct set čtyřicet čtyři u rádia a se zatajeným dechem poslouchali zakázané francouzské vysílání BBC. Na Hitlerův rozkaz měla být Paříž srovnána se zemí. Za tímto

účelem byly na všechny důležité mosty a do velkých správních budov v centru města umístěny výbušniny – což se ovšem na veřejnost dostalo až ex post. Francouzům dosud připadalo jako zázrak, že hlavní město zůstalo po německé kapitulaci prakticky nezničené.

Když Célestine vešla do domu číslo čtyři v Rue Capron poblíž Place de Clichy, udeřil ji do nosu pach smažené cibule. Schodiště s flekatými šedivými stěnami bylo jen slabě osvětleno. Marie psala o malém bytě pod střechou, a tak Célestine vystoupala po ošlapaných, rozvrzaných dřevěných schodech až do čtvrtého patra. *M. Tourenneová*, přečetla si na měděné jmenovce. Spadl jí kámen ze srdce. Postavila kufr na zem a stiskla zvoněk, ale nepronikl k ní žádný zvuk. Zazvonila podruhé a potřetí a přitiskla ucho ke dveřím. Ticho jako v hrobě.

Kde pro všechno na světě může Marie být? Na nádraží nepřišla. Doma také není... Célestine se zhluboka nadechla. Bude muset první noc v cizím městě strávit sama někde v penzionu? Při představě, kolik to asi bude stát, se jí udělalo zle. Pak ale uslyšela kroky. Naklonila se přes zábradlí a spatřila baculatou ženskou postavu v tmavě šedém plášti a červeném vlněném šálu ovinutém kolem hlavy.

„Célestine, jsi to ty?“ Ten hlas znala! Célestine vydechla úlevou a vrhla se Marii do náručí. Ucítila vůni silného, sladkého parfému. Pevně přítelkyni objala a pocítila novou odvalu.

„Vítej v Paříži, Célestine! Božínku, jsi ještě hubenější než posledně. Jak to, že už jsi tady? Čekala jsem tě až zítra.“

Célestine uvolnila sevření a udiveně zavrtěla hlavou. „Telegrafovala jsem ti, že přijedu ve středu, třináctého listopadu, ve čtyři hodiny odpoledne.“

„Opravdu? Tak to jsem asi něco popletla...“ Marie odemkla dveře a rozsvítila. „Musíš mě omluvit, ještě jsem neuklidila.“

Maličký byt tvořila jedna jediná místnost. Nalevo Célestine zahlédla neustlanou postel a vysokou tmavou skříň s oválnými zrcadlovými dveřmi. Pod malým vikýřovým oknem stály dvě na černo nalakované židle a mramorový stolek. Vpravo u stěny byl sporák, podobný jako u nich doma v Genêts, vedle něj dřez a také příborník s dvířky nakřivo visícími v pantech. Marie se shýbla a hbitě posbírala z podlahy punčochy, korzet a košilku.

„Záchod a umyvadlo najdeš na podestě. Já zatím zatopím a udělám nám něco k jídlu. Musíš mít po té dlouhé cestě jistě hlad.“

Brzy nato už seděly přítelkyně nad skrojkem chleba s kouskem sýra a upijely čerstvý bylinkový čaj. Marie pokukovala po kamarádce s nakrabaceným čelem, chvíli váhala a pak si dodala odvahy. „Vidím, Célestine, že jsi v černém... Někdo ti umřel?“

Célestine vyhrkly slzy. Nedokázala se ovládnout, pláč, který zadržovala s ohledem na tetu a strýce, se z ní nyní valil proudem. „Maminka... na mé narozeniny, když jsem se měla vdávat...“ vzlykala.

Marie si sedla vedle ní. Vzala ji do náručí a hladila ji po vlasech. „Chudinko, to jsem netušila. Jen plač. Dobře tvé bolesti rozumím.“

S hlavou na Mariině rameni plakala a naříkala Célestine tak dlouho, až už jí nezbyly vůbec žádné slzy.

„Tvůj muž tě jistě v těchto těžkých časech podporuje, vid?“ otázala se Marie soucitně.

Célestine si zmučeně povzdechla. „O Albertovi ti povím zítra. Jsem příšerně unavená.“ Několikrát zívla a přidržela se hrany stolu, aby nespadla ze židle.

Marie vyskočila, vytáhla ze skříně příkrývku a polštář a natřepala peří. Když po chvíli ležela Célestine v úzké posteli vedle své přítelkyně, cítila, jak se jí po celém těle rozlévá olověná

Agnès Gabriel

tíha. Byla v Paříži a už nebyla sama. Mariina srdečnost a pochopení jí poskytly útěchu a optimismus. Zítra jí začne nový život.

KAPITOLA 2

Célestine probudila lákavá vůně čerstvého mátového čaje. Unaveně zamžourala zpod přikrývky a spatřila Marii, jak stojí oblečená u sporáku s cedníkem v ruce a nalévá dva šálky.

„Dobré ráno. Ty už jsi na nohou? Kolik je hodin?“ Célestine se ospale posadila a protřela si oči.

„Brzy bude deset.“

„Tolik? Měla jsi mě vzbudit.“

„Sama jsem vstala teprve před chvílí, mám dnes odpolední. Není nic hezčího než po probuzení ještě pár minut podřimovat v posteli. Máš přece ráda mátový čaj? Kávu ti bohužel nabídnout nemůžu. Minulý týden jsem přídelový lístek na kávu vyměnila za lahvičku parfému. Mzda číšnice na život v luxusu zkrátka nestačí.“

„Čaj mi naprosto vyhovuje.“ Célestine kvapně vylezla z postele, nazula si pantofle a vklouzla do Mariina modrého županu se zářivě červenými květy máku. Co nejtíšeji seběhla po schodech k záchodu a doufala, že ji v tomto oděvu a s neučesanými vlasy neuvidí nikdo z ostatních nájemníků. Úzkým oknem vnikal do ošuntělé místnůstky studený vzduch. Z pachu vyměšování a zkažených vajec se jí udělalo špatně. Pro dnešek muselo rychlé opláchnutí stačit, zvláště když z rezavého kohoutku nad zažloutlým umyvadlem tekla jen tenoučká čůrek vody.

Marie zatím naskládala do mističky mandlové sušenky. Pak rozdělala v kamnech, takže se malou mansardou šířilo příjemné teplo. Po několika doušcích čaje si Célestine hned připadala probuzenější.

Marie si nacpala do pusy celou sušenku. „Zbožňuju sladké. Hosté mi někdy místo spropitného dávají cigarety. Já je pak vyměním za čokoládu nebo za sušenky. Tabák není nic pro mě. Víš, co teď dostaneš na černém trhu za krabičku cigaret?“ Na odpověď však nečekala. „Umírám zvědavostí. Co je tedy vlastně s Albertem?“

Célestine lhotejně pokrčila rameny. „Rozhodla jsem se mu dát košem.“

Marie na ni civěla s otevřenou pusou. „Cože? Ale... ale vždyť jste se nedávno vzali.“

„Ne, k tomu našťestí nedošlo. Maminka zemřela hodinu před obřadem. Přišlo to jako blesk z čistého nebe, vždyť byla zdravá jako řípa.“

„To je hrozné! Ale proč našťestí? Psala jsi o svém snoubenci tak nadšeně. Copak není hezký, černé vlasy, oči modré jako nebe...?“

„K čemu je pěkný zevněšek? Pár dní po maminčině smrti začal Albert naléhat, abychom se už vzali. Když jsem mu řekla, že potřebuju čas na truchlení a nemám na žádnou oslavu ani pomýšlení, řekl mi, že jsem sentimentální hlupačka. Na jeho naléhání jsem se vzdala svého místa na radnici. Chtěl, abych se věnovala jenom jemu.“ Célestine pohrdavě protáhla koutky úst a nahněvaně rozdrobila v prstech mandlovou sušenku.

„Chtěl mi diktovat, jak se mám oblékat, jak mám mluvit a s kým se mám stýkat. Neustále vykládal, jak mu v budoucnu povedu domácnost a budu rodit jeho děti a ani jedinkrát se nezeptal, jak si náš společný život představuju já. A místo aby

mě podpořil na mamčině pohřbu, šel na oslavu kamarádových narozenin. Já se vlastně do svatby tolik nehнала, ale nechtěla jsem maminku zklamat. Moc si přála, abych měla vedle sebe ochránce, když... však víš, tatínek a Pierre..." Kousla se do spodního rtu a umlkla. Jediným douškem dopila čaj, jako by chtěla spláchnout všechny smutné vzpomínky.

„Albert zdědí velké jmění,“ nadhodila Marie a zamyšleně si namočila sušenku do čaje.

„Jeho peníze jsou mi ukradené,“ vyhrkla Célestine. „Co na nich záleží, když mě nemiluje? Byla jsem pro něj jenom trofej, něco, čím se může chlubit jako svým Peugeotem dvě stě dva.“

Marie žvýkala změkklou sušenku a káravě potřásla hlavou. „Célestine, pro nás ženy je ze všeho nejdůležitější mít živitele. Já bych muži, který je při penězích, rozhodně leccos prominula. Takový exemplář se ovšem u nás na vsi nikdy nenašel. I kvůli tomu jsem odešla do Paříže. Válka udolala spoustu mužů, výběr je omezený.“

„Nenechám si od nikoho předepisovat, jak mám žít. Raději zůstanu sama,“ odporovala jí Célestine.

„Jen počkej, až potkáš toho pravého, změníš názor.“ Marie uklidila nádobí, odnesla ho do dřezu a přidala lžici sody a horkou vodu. Célestine nemínila v diskusi pokračovat. První den v Paříži nechtěla rozpoutávat žádné spory. Ona a její přítelkyně měly o mužských kvalitách zcela jasně rozdílné představy. Chopila se kostkované utěrky a utřela talíře a šálky.

„Co kdybychom něco podnikly?“ navrhla Marie. „Do práce musím až ve čtyři. Co by se ti líbilo?“

„Nejdřív bych chtěla zatelegrafovat strýčkovi a tetě, že jsem v pořádku dorazila. A pak nevím...“

„Mohly bychom si prohlédnout obchodní dům a pokochat se nejnovějšími módními punčochami. Jestli se po cestě

nebudeme zastavovat u každé výkladní skříně, budeme na Hausmannově bulváru za čtvrt hodiny.“

Célestine odeslala z poštovního úřadu telegram a poté následovala Marii na Place de Clichy, v jehož středu se na kameném podstavci tyčilo bronzové sousoší. Setkávalo se zde pět ulic, takže se kolem nich valil nepřetržitý proud automobilů, motocyklů a bicyklů. Tu a tam se objevil i koňský povoz, kočí držel v jedné ruce opratě, ve druhé cigaretu. Célestine se váhavě zastavila na hraně chodníku a chytila se Mariiny ruky. Společně čekaly, až policista na stupínku zastaví provoz a nechá přejít chodce. Když míjely Boulevard des Batignolles, pronikavě na ně zapískal jeden četník a Marie mu vesele zamávala.

„Nemusíš být tak ustrašená, *ma chère*. V prvních dnech jsem se taky skoro neodvážila přejít ulici. Věř mi, rychle si na ten provoz zvykneš,“ slibovala Marie a Célestine doufala, že má přítelkyně pravdu.

Do tváří jim foukal studený podzimní vítr a ony se zachvěly zimou. Kvapnými kroky spěchaly po Rue de Clichy. Před obchodem na rohu s Rue de Milan stáli lidé, aby vyměnili potravinové lístky za chléb, mléko, olej, těstoviny, kávu, cukr a mouku. Základní potraviny byly i dva roky po odchodu Němců stále na příděl. Jaké štěstí, že teta a strýc dál vedli obchod se smíšeným zbožím v Genêts, který převzali po prarodičích, pomyslela si Célestine s vděkem a dojetím. Rodina tak měla během válečných let co jíst, na rozdíl od mnoha jiných, na nichž bylo do dnes patrné, jak strádali.

Žasla nad tím, jak dobře je řada chodců oblečena. Očekávala, že se Pařížané budou oblékat jinak než obyvatelé normandského pobřeží, avšak elegance, kterou viděla kolem sebe, ji překvapila. Po začátku války v září 1939 nenastal problém pouze s potravinami, i látky byly v celé Francii na příděl. Rafinovanost

a elegance hrály na venkově beztak menší roli než ve městě, takže se ze starého vojenského pláště i nadále často stával kostým, z obleku sukně a z vesty čepice. I její matka si své jednoduché šaty šila sama, používala však výhradně kvalitnější látky a dbala na dobrý střih. Otec její nejstarší přítelkyně obchodoval s látkami, a tak se Laurianne Dufourová příležitostně dostala ke zbytkům, ze kterých dokázala něco vykouzlit.

Někteří chodci kráčející proti Célestine však za svůj zevnějšek jistě utratili celé jmění. Pečlivě nalíčené a učesané ženy se vznášely ve střevících na vysokých podpatcích, měly kabáty zdobené kožešinou a barevně sladěné kabelky. Muži, kteří je doprovázeli, byli oblečeni v kabátech po kolena z nejlepší vlny a garderobu doplnili klobouky s širokou kreprou a koženými rukavicemi. Něco takového viděla Célestine dosud pouze z dálky, když boháči z měst přijeli v létě na pobřeží.

Ale kromě krásy upoutala její pozornost i bída. Znovu a znovu potkávala muže a ženy v otrhaných kabátech, s dřevými botami a šedavou pletí. Z jejich tváří vyčetla Célestine hlad a utrpení, které od konce války nepřežili. Tito lidé chodili sehnutí a téměř nezvedali zrak.

Mladá žena s unavenými očima a rozčuchanou ofinou vykukující zpod zalátaného šátku vlekla za sebou malého chlapce. Hoch neustále kašlal a utíral si nos do rukávu. Jestlipak ta matka patří k ženám, které po odchodu okupantů hnali pařížskými ulicemi s oholenými hlavami? Jejichž zločin spočíval v tom, že se zamilovaly do německého vojáka a spustily se s ním? Célestine si ještě velmi dobře vybavovala novinové fotografie, jež si prohlížela se vztekem v srdci a slzami v očích, nebyly to ještě ani dva roky.

U jednoho kiosku postávala skupina veteránů. Jednomu chyběla noha, druhému předloktí. Voják s páskou přes oko se

zhluboka napil z láhve piva a podal ji kamarádovi. A před Célestiným vnitřním zrakem se náhle objevili dva muži v uniformě, jeden čerstvě dvacetiletý, druhý dvakrát tak starý. Vesele jí mávali, pak s tornami na zádech odtáhli. Zahalila je mlha a zmizeli v nicotě...

„A jsme tu.“ Mariina slova vrátila Célestine zpět do přítomnosti. Jen s námahou potlačila slzy. Ne, nechtěla teď myslet na minulost. Byla v Paříži a dnešním dnem začíná nový úsek jejího života.

Célestine s bušícím srdcem prošla vysokými skleněnými dveřmi, za nimiž zákazník vítal dveřník v šedé livreji a ukazoval jim cestu do jednotlivých oddělení. Zatajil se jí dech. Rázem se ocitla ve světě, jenž neměl s tím na ulici nic společného. Nikdy dříve nevkročila do budovy tak gigantických rozměrů, nikdy nespatriła takovou nádheru.

Interiér barvy písku a zlata s vysokými sloupy a nad nimi se rozprostírající klenbou jí připomínal hlediště divadla. Lidé za balustrádami lóží ale nenaslouchali dění na jevišti, nýbrž zaujatě pospíchali sem a tam, aby si vyřídili nákupy. Célestinin pohled putoval přes tři poschodí až k vysoké skleněné kupoli, jíž dovnitř dopadalo namodralé denní světlo. Ve světle stovek, ne-li tisícovek lamp zářil tento chrám luxusu a hojnosti jasným, teplým světlem.

„Není to fantastické? Pojďme výtahem až úplně nahoru! Dolů půjdeme po schodech,“ navrhla Marie a už táhla kamarádku za sebou.

A tak zkoumaly poschodí za poschodím. Různá oddělení byla rozdělena na více menších obchodů a každý z nich byl jinak vybavený policemi, zásuvkovými skříněmi, zrcadly ve zlatých rámech a květinami. Célestine připadalo, že se vydala na cestu do jiného světa. Nemohla se vynadívat na filigránský

čínský porcelán s modrými draky a ptáky, na pestrobarevné koberce z Orientu, batist protkávaný zlatými nitkami z Indie, ručně pletené klobouky z Jižní Ameriky a nejjemnější rukavičky z jelenice z Itálie. V prosklených vitrínách se diamantové náhrdelníky třpytily o závod se stříbrnými čajovými konvicemi a obrazovými rámy.

Po širokém schodišti sešly dolů do druhého poschodí. Marie cílevědomě zamířila do oddělení punčoch. Célestine žasla nad uvolněností, s níž drobná pihovatá prodavačka, sotva starší než ony, otevírala zásuvku za zásuvkou a předváděla jim jeden pár za druhým. V hrubých zimních koneckonců nevypadaly ani trochu jako zazobané zákaznice, nýbrž už na první pohled prozrazovaly, kdo ve skutečnosti jsou – dvě nemajetná děvčata z venkova. Célestine si opatrně nechala klouzat po zápěstí hladkou nylonovou tkaninu a obdivovala šev, jemný jako ptačí peříčko.

„Samozřejmě nabízíme i opravy ok, kdyby se vám přihodila nehoda,“ vysvětlovala prodavačka s okouzlejícím úsměvem.

„Děkujeme, mademoiselle. Musíme se s kamarádkou nejprve poradit, jestli si vezmeme punčochy v barvě *perla*, anebo *šampaňské*,“ prohlásila Marie se smrtelně vážným výrazem a nenápadně Célestine štípla do paže.

„Vždyť si je v žádném případě nemůžeme dovolit,“ namítla Célestine vyděšeně, jakmile byly z doslechu.

„Jistěže ne. Ale vždyť je to vlastně jenom taková hra. K ní patří, že předstíráme, jako bychom měly na nákupy celé jmění. A kdo ví – až jednou najdeme muže svých snů, třeba si budeme moci takových punčoch pořídit tucty.“

Célestine s jistým zadostiučiněním pomyslela na to, jak teprve před týdnem hodila zásnubní prsten pod nohy muži, jehož

by jiné ženy jistě označily za muže svých snů. Muži, jenž ji jednoho odpoledne strhl v kuchyni na zem, aby si vzal, co manželovi podle jeho názoru patřilo. Byli by přece už dávno svoji, kdyby svatba „nekiksla“ kvůli úmrtí Célestiny matky, jak se vyjádřil.

Célestine mu však jeho záměr překazila, když se mu vší silou zahryzla do hřbetu ruky. Naštěstí byl Albert hodně daleko, a ona nechtěla být svůj první den v Paříži zasmušilá. Až příliš ráda se poddala Mariiným návrhům, které nedosažitelné, ale o to krásnější zboží by si ještě měly prohlédnout.

V hlavě jí brzy hučelo z bezpočtu kožešinových štól, kožených cestovních necesérů a křišťálových lustrů, chladicích nádob na šampaňské a lanýžů. V oddělení parfémů zářily umně vytvarované flakony v policích s rafinovaným osvětlením, jež každou lahvičku proměnilo v umělecké dílo. Horlivé prodavačky jim nanášely na vnitřní stranu zápěstí nejnovější vůně sezony. Célestine fascinovaně vdechovala esence, které ji omamovaly svými květinovými, pudrovými nebo kořeněnými tóny.

Po více než čtyřech hodinách obdivování a úžasu si připadala jako omráčená a strašně ji bolely nohy. Byla ráda, když se vypravily na zpáteční cestu. Z tolika dojmů ji přepadla únava. Zato Marie zářila veselím a do přítelkyně se zavěsila.

„S tebou jsou procházky mnohem zábavnější, Célestine. Příště půjdeme do *Printemps*, je to jen pár kroků od *Galleries Lafayette*. A potom do *Bon Marché* na levém břehu Seiny, to je nejstarší obchodní dům v Paříži. V oddělení obuvi pracuje jeden neuvěřitelně šarmantní prodavač. Taky nutně musíme do *Samaritaine*...“

„Dost – Marie, už teď se mi točí hlava! Mám v úmyslu zůstat v Paříži delší dobu. Obchodní domy nám neutěchou.“

KAPITOLA 3

Když Marie odešla do práce, uvelebila se Célestine na posteli. Cestou domů koupily plán Paříže a noviny, ve kterých ze všeho nejdřív nalistovala stránku s nabídkami zaměstnání. Avšak při čtení inzerátů ji už brzy obestřelo neblahé tušení. Je skutečně možné, že se ve městě, jako je Paříž, hledají výhradně zdravotní sestry, prodavačky, švadleny, číšnice a pradleny? Skončí přece jen jako uklízečka, jak jí prorokoval strýc? Nejspíš je to jen náhoda, že zrovna v tomhle vydání nejsou žádné nabídky pro písárky, pokoušela se uklidnit. Zítra tam pro ni jistě bude něco vhodného.

A pak udělala Célestine něco, co ji v těžkých chvílích utěšovalo už jako malé děvče. Vzala do ruky jednu z knih své nejoblíbenější autorky Germaine Mercierové, už poněkud ohmatanou: *Paní na Château Marmontelle*. Autorka dokázala zcela mistrovským způsobem přenést své čtenáře do nádherných časů belle époque. S mladými šlechticami v šustících šatech, vznešenými pány s lorňony a nezlomnými principy, se sametovými křesly ve vkusně zařízených salonech, třpytivými křišťálovými lustry a zlatě lemovaným porcelánem, s nočními procházkami v parku a tichými vzdechy za vysokými keři ptačího zobu.

Obzvláště za dnů, kdy ji zprávy o hladovějícím obyvatelstvu měst, o popravách odbojářů a tisících mrtvých téměř připravily

o vůli k životu, byly romány Germaine Mercierové jejím tajným útočištěm. Romantická vyprávění v ní budila naději, že svět bude jednoho dne lepší. Napadla ji tehdy smělá myšlenka, že by mohla Germaine Mercierovou napodobit a rovněž napsat něco, co by čtenářky odpoutalo od jejich trápení a vdechlo jim novou odvalu. Dosud o tomto plánu s nikým nemluvila, její rodina by ho bezpochyby prohlásila za bláznivý. To ale bylo v jejím starém životě. Teď je v Paříži a osud má pro ni jistě připravené nejedno překvapení.

Následující týden začínal Mariin pracovní den už v šest hodin ráno. Přítelkyně odcházela z domova bez snídaně, protože madame Renardová zaměstnancům dovolovala posloužit si zbytky sýra a chleba z předchozího dne. Ti si patrončiny velkorysosti cenili, neboť právě tyto potraviny byly už dlouho na příděl a na mnoha místech předčasně vyprodány.

Célestine využila příležitosti a na vlastní pěst prozkoumávala čtvrt. Čas od času se odvážila dál od Rue Capron, tu objevila ševcovskou dílnu, tam zase pekárnu, učila se okliky a zkratky. Brzy už jí nedělalo problém přecházet ulici s ostatními chodci. Jakoby sama od sebe se zařadila do hloučku, přizpůsobila se jeho tempu a připadala si jako součást bezejmenné skupiny se stejným cílem.

Pak narazila na inzerát, který jí rozbušil srdce. Jistý hotel garni hledal písárku, ne starší pětadvaceti let. Rozložila plán města a ke své radosti zjistila, že hotel je na Montmartru, jen několik minut chůze od Mariina bytu. Druhý den ráno se tam chtěla zajít představit. Přítelkyně, která se vrátila až v noci, dosud tvrdě spala, když Célestine vstala a snažila se co nejtíšeji připravit. Po chvíli váhání se rozhodla, že si místo smutečních šatů oblékne tmavě modré s perleťovými knoflíčky. To, že před